

Forslaget gik herefter til fornyet behandling i udvalget.

Samtykke til behandling:

Formanden:

De under punkterne 11–15 på dagsordenen opførte sager kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

11) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb m. v. ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.).

(Lovforslag nr. L 259. Fremsat 5/9 78).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 12–15 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

12) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om invalidpension m. v. (Forhøjelse af ydelser ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.).

(Lovforslag nr. L 260. Fremsat 5/9 78).

13) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om pension til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb m. v. ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.).

(Lovforslag nr. L 261. Fremsat 5/9 78).

14) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Forhøjelse af ydelser ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.).

(Lovforslag nr. L 262. Fremsat 5/9 78).

15) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiedydelser. (Forhøjelse af børnetilskud m. v. ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.).

(Lovforslag nr. L 263. Fremsat 5/9 78).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Albertsen (S):

De foreliggende fem lovforslag fra socialministeren medfører, at den forhøjelse af moms fra 18 til 20¼ pct., som nu har været drøftet ved anden behandling, ikke vil påvirke leveomkostningerne for de svage indkomstgrupper her i landet, nemlig pensionisterne og familier med børn. Derudover kommer der et initiativ fra undervisningsministeren med hensyn til en regulering af uddannelsesstøtten til de unge.

Vi kan fra socialdemokratiets side udtale tilfredshed med disse fem lovforslag. De følger nøje den holdning og tradition, kan man næsten sige, der har været, nemlig at når der er sket reguleringer af afgifter, er der altid givet kompensation netop til de grupper, jeg har nævnt her.

Efter det materiale, der foreligger i forbindelse med fremsættelsen af lovforslagene, hvori man går ud fra, at fordyrelsen af leveomkostningerne vil blive 1,6 pct., skulle disse fordyrelser altså blive helt dækket ind, så der ikke bliver tale om nogen nedgang i levefoden for pensionisterne m. fl.

De samlede omkostninger i denne forbindelse, nemlig 420 mill. kr., vil for de 412 mill. kr.s vedkommende komme fra staten i kraft af den lovgivning, der er grundlaget for de grupper, jeg her har refereret til, og de 8 mill. kr. skal betales af kommunerne, idet der her er tale om ydelser i henhold til bistandsloven. Når man taler om disse beløb, må man dog være klar over, at det er bruttobeløb, idet en del af disse penge vil vende tilbage igen henholdsvis til staten og til kommunerne for de 115 mill. kr.s vedkommende, så nettoudgiften er altså kun 305 mill. kr.

Hertil er der yderligere at bemærke, at af denne tilbagebetaling i form af skat – kan man vel nok sige – vil altså de 50 mill. kr. havne i statskassen igen og de 65 mill. kr. hos kommunerne. Derfor bliver der faktisk tale om, at kommunerne får et beløb i kassen på 57 mill. kr., nemlig de 65 mill. kr. minus de førnævnte 8 mill. kr. Jeg går ud fra, at mange af de borgmestre og kommunalpolitikere landet over, der i disse dage har udtalt beklagelser over for staten over ændringer på andre områder, har lagt mærke til, at 57 mill. kr. går tilbage til kommunekasserne. Jeg har ikke i morgenaviserne set udtalelser, der gi-

[Albertsen]

meste dage, for ellers er det jo ikke helt nøgternt, man vurderer de forskellige initiativer fra den nye regering.

Vi er tilfredse med, at reguleringsmønsteret her omfatter hele registeret, dvs. også lommepengebeløbet, der ydes til de pensionister, der opholder sig på plejehjem. De tal, der er nævnt, nemlig 31 kr. pr. måned for den enlige pensionist og 47 kr. for ægteparret, er ikke imponerende, men virkningerne med hensyn til leveomkostningerne, som vi tidligere har talt om, er som sagt helt dækket ind gennem de talstørrelser, der her er opgivet.

Jeg skal sige, for at der ikke skal skabes forvirring, at i det materiale, vi har fået tilstillet, står det på en lidt anden måde, men det er forklaret ved, at reguleringen også indebærer det, der skal ske den 1. oktober. Der er tale om en pristalsregulering, som påvirker tallet, og derfor er der anvendt lidt højere beløb.

Det er også med tilfredshed, vi fra socialdemokratiets side har noteret os, at ministeren uanset den korte tid, det har været ham forundt at arbejde med disse ting, har haft kontakt med kontaktudvalget for folke- og invalidepensionisternes organisationer – det er han forpligtet til i henhold til loven, og det har altså trods tidsfristen været muligt også i dette tilfælde at klare denne del af processen – og at de også har erklæret sig indforstået med lovforslagene og dermed har erklæret sig tilfredse.

Jeg skal på socialdemokratiets vegne anbefale de 5 lovforslag og samtidig erindre om, at ud over de 5 lovforslag er der tale om et initiativ fra undervisningsministeren med henblik på de uddannelsessøgendes situation. Jeg skal give udtryk for ønsket om, at også disse lovforslag kan blive behandlet så hurtigt som muligt.

Det har ved andre reguleringer været muligt at gå videre til anden behandling uden nødvendigvis at have udvalgsbehandling. Jeg har forstået, at det ikke er muligt denne gang, men jeg udtrykker forventning og håb om, at udvalgsarbejdet vil gå så hurtigt, at vi ikke skaber tekniske problemer for de kommuner, der skal administrere disse ting. Jeg skal anbefale lovforslagene.

Jørgen Junior (FP):

Ud over ligeledes meget gerne at ville anbefale en hurtig udvalgsbehandling og ikke være spor vanskelig, ikke stille en mængde spørgsmål, vil jeg nok sige, at det er egentlig en meget pudsig situation. Vi har nu fået forelagt forslag om kompensation for en momsforhøjelse til 20¼ pct. Jeg går ikke ud fra, at regeringen kommer med et nyt kompensationsforslag, der giver ½ mindre forhøjelse, hvis det er således, at momsen kun bliver 20 pct., for hvis det er tilfældet, forstår man nok slet ikke et ord ude omkring.

Men vi skal altså nu tage stilling til en kompensation for en forhøjelse, hvis størrelse vi ikke kender. Jeg kan da godt forstå, at det kan være meget svært at være socialdemokrat og venstremand i en sådan situation, selv om det vistnok engang var dejligt, var der nogen, der sagde.

Med hensyn til de konkrete lovforslag kan vi naturligvis ikke andet end stemme ja til de fire af forslagene, for det er en naturlig konsekvens af disse efter min opfattelse usammenhængende skatteforhøjelsesforslag, som regeringen i øvrigt er kommet med. Derfor kan vi altså sige ja til de lovforslag, der vedrører folke-, enke- og invalidepensionisterne samt plejehjemspatienterne. Det er ikke, fordi vi er særlig begejstrede for at tage med den ene hånd og give med den anden – det, der så fint hedder kompensation – men vi gør det, fordi vi finder, at pensionerne er for lave, og at enhver forhøjelse af pensionerne uden nogen form for begrundelse derfor må fremmes. Vi kan i hvert fald under ingen omstændigheder tage anden stilling end at gå klart ind for de fire forbedringer.

Med hensyn til forslaget om kompensation over børnetilskuddene vil vi stemme nej ved tredje behandling. Det gør vi, da vi ikke mener, det er et socialt kriterium at have børn. Vi mener, at forbedringer til lavtlønnede, til folk, som er i social nød, skal ske ved en generel hævnning af den skattefri bundgrænse og for dem, som stadig væk derefter er i social nød, efter et trangkriterium.

Alt i alt må jeg sige, at disse temmelig sørgelige forslag, som er en nødvendig konsekvens af det endnu sørgeligere, der er sket her i den seneste tid, vil vi naturligvis medvirke til at få hurtigst muligt igennem tinget. Jeg synes, at disse kompensationsforslag nødvendigvis måtte fremsættes, det taler for

[Jørgen Junior]

sig selv, og det viser lidt om værdien af regeringens overordnede politik.

Jeg synes sådan set, at det er meget, meget beklageligt, at folke-, invalide- og enkepensionisterne og plejehjemspatienterne endnu en gang skal prøve at finde ud af, hvorfor de nu fik 1 kr. eller 25 øre mere. De fleste af dem forstår ikke ret meget af de ændringer, der sker hvert eneste kvartal. Nu kommer der en ny ændring, som det er umuligt at forstå. Den er rimelig, de skal have den, det er naturligt, men det er efterhånden totalt umuligt at finde ud af for de stakkels pensionister.

Vi er altså positive over for de fire lovforslag og siger nej til det femte.

Holm (V):

De 5 lovforslag om kompensation til folkepensionister, invalidepensionister, enkepensionister, børnefamilier m. fl. for den forhøjede momsats følger de hidtidige retningslinjer. Det er altså ganske traditionelle forslag, der sædvanligvis ikke giver anledning til at beskæftige sig meget med indholdet, det er gammelkendt. Det var måske også derfor, der fra flere sider bl. a. under debatten om tiltrædelseserklæringen og debatten om momsforlaget blev rejst krav om, at der også denne gang skulle gives kompensation til de førnævnte grupper, og regeringen har altså vist sig åben heroverfor.

Rent teknisk er der tale om, at de forskellige satser forhøjes med 1,6 pct. I de tilfælde, hvor der er tale om beskatning, tages der højde herfor ved, at der indregnes en gennemsnitlig beskatningsprocent. Det betyder, at det almindelige børnetilskud, som langt de fleste børnefamilier får, forhøjes med 28 kr. pr. år pr. barn.

På samme vis reguleres beløbene på pensionsområdet. Grundbeløbet, som alle pensionister uanset indkomst får, forhøjes, når der tages hensyn til beskatningen, med ca. 250 kr. Dertil kommer tilsvarende reguleringer af de forskellige tillæg. Derudover sker der til januar en forhøjelse af disse pensionsbeløb, dels som følge af den i foråret vedtagne pensionsreform, dels fordi man også får kompensation på disse således forhøjede beløb.

Disse kompensationer kan ikke gives, uden at det koster noget. Man kan ikke give nogle grupper en forbrugsudvidelse, uden at der skal tages fra andre, heller ikke i dette

tilfælde. Regeringen er nødt til at følge kompensationsønskerne op med en regning. Den stramme finanspolitik skal fastholdes. Der er ikke plads til nogen forbrugsudvidelse ud over ca. 1 pct., som der er regnet med i regeringens økonomiske politik.

Fra venstres side accepterer vi, at der ikke i aftalen mellem venstre og socialdemokratiet stod noget om kompensationer for momsforhøjelsen, fordi vi hele tiden har arbejdet ud fra det synspunkt, at man ikke kan pålægge befolkningen store afgiftsforhøjelser, når der samtidig skal føres en stram indkomstpolitik. De to ting hænger sammen. Det løn- og pristop, der nu gennemføres, skal samtidig være med til at sikre en rolig prisudvikling, frem til de nye overenskomster træder i kraft. Jeg skal derfor sige, at vi fra venstres side vedkender os en positiv indstilling over for disse sociale kompensationer, og jeg kan tilsige lovforslagene en positiv behandling.

Palle Simonsen (KF):

De lovforslag, som vi her har til behandling, har været imødeset med meget stor spænding gennem de senere dage. Man har stillet spørgsmålet: kommer de, eller kommer de ikke? Spændingen er udløst nu i dette øjeblik, og vi har konstateret, at disse lovforslag har et teknisk indhold, som svarer til det, vi normalt har oplevet i forbindelse med gennemførelse af momsforhøjelser her i folketinget. Jeg skal kun principielt sige ved denne lejlighed, at det konservative folkeparti altid har været med til at yde kompensationer, når der blev gennemført momsforhøjelse.

Teknikken kan vi i øvrigt drøfte, når vi kommer til udvalgsarbejdet. Jeg synes derimod, at der er et par principielle politiske spørgsmål, som vi har et vist krav på at få afklaret, inden vi går til udvalgsdrøftelsen. Her tænker jeg for det første på tilblivelsen af disse lovforslag.

Det er fremgået af debatten i de senere dage, at dette med kompensationer var noget, man måske havde glemt under forhandlingerne, og så kommer man pludselig i tanker om dem. Men da man nu for et øjeblik siden hørte hr. Holm, fik man indtryk af, at venstre egentlig altid har ment, at der ikke skulle gives kompensationer i denne forbindelse, på grund af de økonomiske forhold, vi

[Palle Simonsen]

befinder os under. Jeg synes, det kunne være rart at få oplyst: hvad var egentlig socialdemokratiets holdning? Er det virkelig noget, man først er kommet i tanker om her i de senere dage, efter at debatten er blevet rejst? Eller indgik det i forligsaftalen, at der ikke denne gang skulle ydes sociale kompensationer? Jeg kan dårligt forestille mig, at så trænede forhandlere som statsministeren, økonomiministeren og finansministeren ligefrem skulle have glemt disse ting under tre ugers forhandlinger på Marienborg.

Jeg tænker også på, hvad venstres politiske ordfører sagde til Information, og jeg vil gerne have lov til at citere fra Information den 2. september i år. Hr. Ellemann-Jensen siger:

»Ikke på noget tidspunkt har vi afvist et ønske eller et krav fra de socialdemokratiske forhandlere om kompensationer. Der har tværtimod udtrykkelig været enighed om, at momsforhøjelsen skulle gennemføres uden kompensationer. Af tre grunde: 1. Der er allerede i kraft af pensionsreformen gennemført forhøjelser af pensionerne. 2. Dagpengene er i den senere tid steget stærkere end lønningerne. 3. Vi sætter med vores løn- og prisstop i den første tid hovedsagelig ind mod prisstigningerne, hvilket netop kommer de pågældende grupper til gode.«

Her siges det meget klart fra venstres ordfører, at dette har været venstres holdning, og jeg synes, vi må vide: har det også været socialdemokratiets holdning, indtil det viste sig, at det ikke rigtig kunne bæres igennem? Jeg synes faktisk, vi har krav på at få et klart svar fra socialministeren omkring dette emne.

Det andet spørgsmål, som jeg også synes er af principiel politisk karakter, og som fortjener at blive opklaret, inden vi går til udvalgsdrøftelserne, er: hvilken moms skal vi kompensere for?

Hr. Albertsen stod sådan meget overlegent, som det nu er hr. Albertsens vane, her på talerstolen for et øjeblik siden og talte om 20¼ pct., som om det var en realitet. Vi har hele formiddagen behandlet momslovsforslaget, og mig bekendt drejer det sig stadig væk om en 2 pct.s forøgelse til 20 pct. Mig bekendt foreligger der endnu ikke i folketinget noget som helst om en moms på 20¼ pct., men lovforslagene om de sociale kompensationer går på 20¼ pct. Det er egentlig ikke

særlig rimelige arbejdsforhold for socialudvalget, for når vi er færdige med førstebehandlingen, ved vi ikke, hvad der sker omkring momsforhøjelsen. Jeg synes egentlig, det var rart her under første behandling at få et svar fra socialministeren på: vil der nu komme et ændringsforslag fra regeringen om yderligere ¼ pct.? Er det på det grundlag, vi kan forhandle i socialudvalget?

Dernæst vil jeg spørge: hvis folketinget ikke gennemfører 20 ¼ pct. på grundlag af et eventuelt ændringsforslag, skal der så gennemføres nye ændringsforslag til disse lovforslag, således at socialudvalget skal i gang med et nyt arbejde, efter at man eventuelt har måttet konstatere, at 20¼ pct. ikke kan gennemføres i folketinget? Jeg synes, det er spørgsmål, som vi har krav på at få afklaret fra socialministerens side, inden vi går i gang med den udvalgsbehandling, hvorunder vi i øvrigt skal være meget positive omkring selve substansen i lovforslagene.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg er klar over problemet vedrørende den kvarte procent og kan nu se, at der vil blive givet et svar til hr. Palle Simonsen. Selvfølgelig skal der være kompensationer, når man vedtager en momsforhøjelse, men vi havde hellere set en anden løsning på problemet. Den er blevet stemt ned i dag, så det nytter ikke rigtig at komme frem med den én gang til. Den gik ud på en fritagelse for moms på fødevarer. Der blev sagt til os, at den ville komme hele befolkningen til gode, og det var man ikke så begejstret for.

Vi står i en ny situation, idet vi meget gerne vil medvirke til kompensationer på dette område. Vi har været igennem det før, og det er heller ikke noget kardinals spørgsmål for os, men vi kan til gengæld ikke denne gang pege på, hvorfra man skal tage midlerne, idet vi ikke, hvis det bliver 20¼ pct. moms, kan medvirke til nye afgifter inden for boligområdet, og vi kan ikke medvirke til nogen form for punktafgifter. I det hele taget mener vi, at kompensationerne og pengene dertil skal findes inden for aftalen i øvrigt.

Lilli Gyldenkilde (SF):

SF er imod den momsforhøjelse, der ligger til grund for disse 5 lovforslag. Det har vi allerede redegjort for både i redegørelsesde-

[Lilli Gyldenkilde]

batten og ved første behandling af momslovforslaget. Derfor skal jeg ikke komme nærmere ind på det her. Men jeg vil godt hilse disse 5 forslag velkommen, ikke alene fordi vi ved, hvilket barselsbesvær der har været omkring dem, men også fordi det, hvis det ikke var blevet fremsat, ville have været et brud med den hidtidige linje, i og med at vi har haft den tradition, at med momsforhøjelser følger en momscompensation.

Jeg skal også lige sige, at denne kompensation, som bygger på de 2,25 pct.s momsforhøjelse, forekommer meget mærkelig, da vi rent faktisk ikke ved, om det bliver den momssats, vi skal arbejde ud fra. Jeg synes ikke, det virker særlig overskueligt. Jeg er også nødt til at spørge: hvis nu det ender med 2 pct., hvad så? Vil der så blive lavet om på tallene? Kan man få nogen som helst sikkerhed for, hvor pengene skal komme fra, hvis ikke det bliver 2,25 pct.? Kan vi få sikkerhed for, at pengene ikke skal skaffes hjem via sociale besparelser senere? Det er nogle af de spørgsmål, jeg i hvert fald gerne vil have svar på.

Jeg kan love, at SF vil arbejde ret hurtigt i udvalget, men jeg må sige, at jeg har visse spørgsmål. Et af dem har jeg nævnt. Et andet er, at jeg synes, der er lidt slinger i valsen med hensyn til det udgangspunkt, man har taget for beregningerne af det her. Jeg har taget et notat frem fra sidste gang, man behandlede disse ting. Det var ved momsforhøjelsen med 3 pct. i 1977, og ifølge det notat var udgangsbeløbet, man regnede efter, 810 mill. kr. Ganske vist var nogle af disse penge sat af til fødevarercompensation, men alligevel synes jeg, der er lidt uklare omkring dette tal.

Desuden, når nu ordføreren for socialdemokratiet siger, at der vil komme noget fra undervisningsministeren vedrørende de uddannelsessøgende, er det vigtigt allerede nu at få at vide og få skrevet ned: hvor mange penge bliver der tale om? For vi kan jo ikke sidde her og sige ja eller nej til det her uden at vide, hvad vi egentlig siger ja eller nej til.

Men jeg kan love, at vi vil være med til et hurtigt udvalgsarbejde omkring disse ting.

Tove Jørgensen (DKP):

Vi kan fra DKPs side godt tilslutte os de 5 lovforslag, der foreligger her om sociale

kompositioner som følge af momsforhøjelsen til visse grupper, men det er ikke ensbetydende med, at vi vil tilslutte os momsforhøjelsen, uanset om den kommer til at hedde 20 pct. eller 20¼ pct. Vi kan ikke tilslutte os, at de sociale kompensationer gøres betingede af denne yderligere momsforhøjelse på ¼ pct.

Jeg synes også, det var interessant – som flere ordførere har været inde på – at få at vide, om en ændring til 20 pct. vil ændre de beløb, som er nævnt i lovforslagene.

Vores tilslutning til kompensationsforslagene kan altså ikke tages til indtægt for en forhøjelse af momsen, heller ikke den, der er foreslået ifølge overskriften på lovforslagene.

Jeg synes også, det kunne være interessant at få at vide – det spurgte hr. Palle Simonsen også om – hvad socialdemokratiets holdning egentlig har været til sociale kompensationer, før disse ting blev bragt frem i gruppen. Vi må i hvert fald konstatere, at hvis der er politisk flertal for sociale kompensationer, men ikke for en yderligere momsforhøjelse, bliver det regeringens sag at få det til at passe ind i de hemmelige aftaler, som man har om en økonomisk politik. Dem kender vi andre jo ikke noget til. Det væsentlige er, at hvis der skabes flertal for en momsforhøjelse, må der simpelt hen gives kompensationer.

Men dermed har vi ikke klaret problemerne. Den kompensation, der her er tale om, hjælper desværre hverken de lavtlønnede eller de arbejdsløse, der i forvejen må leve af ugens tilbud for at have penge også til huslejen.

Vi ved fra de forskellige undersøgelser – og den seneste er den, der hedder »Fordelingen af levevilkårene«, som er kommet fra socialforskningsinstituttet her i år – at arbejdsløse, uddannelsessøgende og pensionister har en gennemsnitsindtægt på 35 pct. af de beskæftigedes gennemsnitsløn. Det kan læses i undersøgelsen på side 644. Af dem er det kun pensionister og uddannelsessøgende, der får kompensation. Den kompensation, der ydes familier med børn, er yderst tvivlsom. I forbrugsundersøgelsen fra 1971 kan man læse, at familier med børn har mindre disponible indkomster til fødevarer og tøj som følge af større boligudgifter, men det er da ikke udtryk for, at deres behov for fødevarer og tøj er mindre, tværtimod, det er bare det eneste sted, de overhovedet kan spare.

[Tove Jørgensen]

Det kan man bl. a. se af, at det er de samme grupper, der ingen opsparing har, og som endog har gældsætning, når det drejer sig om gruppen enlige med børn. Derfor forekommer kompensationen vedrørende børne- og ungdomsydelsen for lavt sat, men det må vi se på i udvalget.

Hvad skal der så gives til de sukkersyge? Vil ministeren skaffe dem kompensation? Det vil jeg meget gerne høre om ministeren har taget stilling til. Det kan i det hele taget godt undre, at vi er det eneste land inden for EF, der ikke har indset, at der er grænser for, hvor lavt et niveau man kan sætte befolkningens ernærings- og sundhedstilstand på, for ellers får vi da altid at vide, at vi skal harmonisere og konkurrere med EF-landene. Men det er måske kun, når det drejer sig om løntrykkeri og nedskæringer?

De øvrige EF-lande varierer momsen på fødevarer og medicin, det har vi fået at vide tidligere i dag. Vi har fået at vide, at i Storbritannien er der slet ingen moms på fødevarer og medicin. I Frankrig – og det er det land, der ligger højest inden for EF – har man 7 pct. moms på fødevarer, medicin og persontransport. Andre af EF-landene har undtaget tekstil- og tobaksvarer, energi eller transport for moms på over 6 pct. Men i Danmark skal selv de laveste indkomstgrupper både have stigninger i de kommunale skatter og 20 pct. moms på de vigtigste fødevarer, på de nødvendige transportudgifter og på medicin. Det er virkelig forbavsende, at socialdemokratiets venstrefløj kan æde det forslag, blot der kommer denne form for kompensation.

Når jeg tænker på, at fru Inge Fischer Møller forleden dag i TV-Avisen kunne udtale, at hun ikke ville stemme for reallønsnedgang til de lavestlønnede, forekommer det mildest talt hyklerisk, at hun kan stemme for momsen, der utvetydigt vender den tunge ende nedad og specielt rammer mange SID-medlemmer. Her nytter det ikke med argumenter om, at vi ikke har råd, at vi skal løse betalingsbalanceproblemet osv., for hvem er »vi«? Det er netop de lavtlønnede og de arbejdsløse, for det er dem, der får regningen, og det er uden kompensation.

Så har jeg for øvrigt et spørgsmål til socialministeren, som jeg meget gerne vil have et svar på. Ministeren siger i bemærkningerne til lovforslaget, at ved beregningen af forde-

lingen af pensionisternes forbrug er såvel forbrugsundersøgelsen fra 1971 som et skøn over senere ændringer i forbruget lagt til grund. Det synes jeg virkelig er bemærkelsesværdigt, for jeg har fået kigget lidt på den nævnte undersøgelse. Under de sidste august-forhandlinger kunne den desværre ikke fremskaffes, men denne gang er det da lykkedes mig at få den, og heri står der på side 33 under definitioner og metoder ved 1971-undersøgelsen, at som lønmodtagerhusstande er regnet husstande, hvor husstandsmedlemmernes samlede indkomst for mindst halvdelen vedkommende består af lønindtægt. På side 101 står der, at unge under uddannelse og pensionister kun optræder i undersøgelsen, hvis de er medlemmer af lønmodtagerhusstande. Jeg vil gerne spørge ministeren: hvordan i alverden kan en sådan undersøgelse bruges som beregningsgrundlag for pensionisters forbrug? Når man nu ved, at over halvdelen af Danmarks 800.000 pensionister ikke har indtægter ud over pensionen, og at ikke særlig mange af dem bor hos familien, er det ikke ligefrem den mest indlysende undersøgelse at lægge til grund. Når man ser, at den eneste kategori i undersøgelsen, som pensionister over 67 år kan puttes ind i, hedder »familier uden børn, hvor hustruen er 45 år eller derover«, har det så ikke været svært at regne ud, hvordan forbruget er hos pensionistfamilier f. eks. i forhold til ægtepar mellem 45 og 65 år, oven i købet i en undersøgelse, der har overvægt af tjenestemænd og funktionærer, som vi ved stiger i løn efter anciennitet?

Jeg er ganske forfærdelig nysgerrig efter at få at vide, hvordan man bærer sig ad også med at foretage yderligere skøn på grundlag af denne undersøgelse. Hvis jeg må komme med et kvalificeret gæt, er det så ikke noget med et skrivebord og en lommeregner? Jeg ser med stor forventning hen til, at ministeren vil svare, for det vil så sandelig åbne helt nye perspektiver for sociologiske undersøgelses anvendelighed i fremtiden.

Så kan vi lige kigge på, hvad vi sådan set skulle skønne, når man nu altså ikke kan bruge denne undersøgelse, og det er, at pensionister efter forhøjelsen vil få 2.045 kr. om måneden, hvis de er enlige. De vil efter 1. januar få ca. 50 kr. mere, så de i alt får 2.114 kr., og det er til mad og husleje og det hele. Selv hvis vi så regner med, at deres husleje

[Tove Jørgensen]

måske bliver højst 15 pct., ved vi godt, at resten går til mad. Vi ved også – det er også blevet nævnt her i dag – at 26 pct. af momsen hviler på fødevarer. Når så pensionisternes fødevarerforbrug er større, vil det sige, at de faktisk forholdsmæssigt kommer til at betale flere penge, end andre mennesker gør, for de kan sætte deres forbrug ned på andre områder, men fødevarerforbruget kan man ikke sætte ned. Vi ved, at brændselsindeksen, hvis den i 1968 var 100, i 1977 var 381, det fremgår af Statistisk 10 års oversigt. Det er tal, som vi ikke kan se bort fra, og som virkelig belaster pensionisternes budgetter. Derfor er de kompensationer, der gives her, ikke holdbare.

Grethe Philip (RV):

Det er virkelig nydannelser, vi ser inden for folketingsarbejdet i disse dage. Tidligere på dagen drøftede vi et ændringsforslag, hvorom det udtrykkeligt blev sagt, at de, der stillede ændringsforslaget, ville stemme imod det, hvis det kom til afstemning. Og nu sidder vi og drøfter lovforslag, som overhovedet kun har interesse, forudsat at en ganske bestemt ting bliver opfyldt, nemlig at man får sat momsen i vejret til 20¼ pct.

Jeg må gå ud fra, at regeringen følte sig meget sikker på, at denne forudsætning ville være opfyldt, da den fremsatte lovforslagene, men sådan som det hele har udviklet sig, må man sige, at det er da vist højst tvivlsomt, om regeringen kommer igennem, og så kan jeg egentlig ikke se andet, end at så er lovforslagene faldet, for de drejer sig jo om, hvad man vil gøre, hvis momsen sættes så og så meget op. Jeg regner med, at vi allerede i dag får at vide, hvad socialministeren kunne tænke sig at gøre, hvis forudsætningen brister; måske kunne han komme med forskellige andre muligheder, der var lidt mere sandsynlige.

Men jeg skal da sige, at vi i det radikale venstre gentagne gange har været med til at stemme for kompensationer til sociale grupper, når de indirekte skatter, momsen eller andre skatter blev sat i vejret, og den holdning har vi stadig.

Vi er glade for, at det, vi her drøfter og måske også kommer til at drøfte senere, hvis forudsætningen bliver en 20 pct.s moms, drejer sig om, at man direkte giver nogle svagt

stillede sociale grupper forhøjede ydelser, fremfor det forslag, vi tidligere på dagen har drøftet, nemlig at man skulle sætte fødevarerpriserne op. Socialministeren kan altså regne med en positiv holdning fra vor side i retning af, at vi gerne støtter svagt stillede grupper, hvis vi får en momsforhøjelse.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for de foreslåede sociale kompensationer til pensionister, til dem, der får hjælp over bistandsloven, og til de familier, der modtager børnetilskud.

Kristeligt folkeparti efterlyste sociale kompensationer, da vi havde debatten ved regeringens tiltræden, og vi må så hilse med tilfredshed, at disse lovforslag nu er kommet.

Det er beregnet, at kompensationen skal være 1,6 pct. af pensionen. Det er, som det står i bemærkningerne, beregnet ud fra en undersøgelse, der er foretaget i 1971, samt skøn. Rent bortset fra den måske mangelfulde værdi, den har haft i 1971, kunne man egentlig håbe på, at man fik en mere aktuel undersøgelse af pensionisternes forbrugsbehov og forbrugsvaner. Den samme procent bruges til at udregne forøgelsen af børnetilskuddene, og man kan så spørge, om børn og pensionister har det samme behov. Det har de måske.

Men som sagt er vi glade for lovforslagene, men vi er selvfølgelig også spændt på, om de forandres, hvis momsen ikke bliver 20¼ pct.

Alice Hedegaard (DR):

Disse lovforslag, som skal give sociale kompensationer til vore dårligst stillede medborgere, var oprindelig ikke tænkt fra regeringens side, men er takket være andre partiers påtale herom kommet til senere. Det må da ellers siges at være en naturlig konsekvens af den bebudede momsforhøjelse.

Disse små forhøjelser af pensioner og sociale ydelser vil trods alt afbøde nye momsbyrders følger for disse mennesker. Mange, der ikke modtager ydelser fra staten, men som også har små indkomster, vil sikkert få behov for hjælp, når deres dagligdag nu igen belægges med ekstra skat.

Selv om retsforbundet naturligvis ikke vil støtte en arbejdsledshedsfremmende momsfor-

[Alice Hedegaard]

højelse, vil vi lige så naturligt medvirke til, at denne asociale forhøjelse af leveomkostningerne afbødes for de i lovforslagene tilgodesete borgere, mens de nuværende og kommende arbejdsløse må lære at træde vande for ikke at drukne.

Tyroll (VS):

Der er nok ingen, der er i tvivl om efter behandlingen af de andre lovforslag, der har været lagt frem her, at VS er klart og konsekvent imod de angreb på beskæftigelsen og reallønnen, som er indeholdt i det regeringsgrundlag, der er skabt, efter at socialdemokratiet og venstre er gået sammen. Det er den socialdemokratiske regering, der har iført sig træsko for bedre at kunne sparke til de svagest stillede, og at sparket skal gøres effektivt, fremgår med al uønskelig tydelighed af, at den nye socialdemokratiske træs-koregering ikke havde tænkt sig, at de svagest stillede skulle have kompensation for den momsforhøjelse, der bliver tale om, hvad det så bliver for en.

Godt nok har socialdemokratiet tidligere solet sig i, at man kompenserede, hver gang man lavede momsforhøjelser. Man har følt sig åh så social, når man efter at have gennemført en ekstra beskatning, som vendte den tunge ende nedad, kompenserede midelmådigt for pensionister og modtagere af sociale ydelser og i øvrigt i høj grad glemte andre lavtlønnede. Men den tid er åbenbart forbi, hvor der trods alt er lidt af en selvfølgelighed i, at man yder disse kompensationer til de svagt stillede. De var undladt i regeringsforslagene. Det var faktisk en ny udvikling, men så blev der til gengæld plads til dem, der prøver på at overbevise omverdenen om, at de er mere socialdemokratiske end resten af socialdemokratiet. Lige pludselig er det blevet så nemt at være placeret på socialdemokratiets venstrefløj, at man blot skal markere at ville fastholde det, der burde være en selvfølge: sociale kompensationer for asociale momsforhøjelser. Dermed er de såkaldte venstrefløjssocialdemokrater blevet fritaget for at skulle markere sig som modstandere af det egentlige indhold i deres træs-koregerings politik, det egentlige angreb på lønarbejderklassen, de uddannelsessøgende og de arbejdsløse. Den socialdemokratiske såkaldte venstrefløj stiller sig – på nær nogle

enkelte måske – positivt over for en gennemførelse af momsen, efter at de sociale kompensationer er kommet med.

Det skulle være en stor sejr, og det er det måske også ud fra de herskende politiske tilstande. Men hvad er det egentlige indhold i denne sejr? Hvad er det egentlig, man har opnået? Ja, for at vurdere det er det nødvendigt at se nærmere på det samlede indhold i momsforhøjelsen, på konsekvenserne af momsforhøjelsen.

Som det er fremgået af bemærkningerne fra VS' ordfører tidligere på dagen ved behandlingen af lovforslaget om momsforhøjelsen, skal forhøjelsen fjerne store dele af den postulerede forbrugsstigning på 4–5 pct. Jeg siger udtrykkeligt »postulerede forbrugsstigning«, for der er ikke mange med lidt forstand på disse ting, der tror på, at denne forbrugsstigning vil fremkomme. Det er udelukkende den nye socialdemokratiske træs-koregerings opfindelse, at den måtte komme. Realiteten er, at man vil fjerne en forbrugsstigning, der ikke er der. Der vil altså blive tale om et forbrugsfald med arbejdsløshedsvirkning.

Hvis socialdemokratiet selv tror på denne forbrugsstigning og den socialdemokratiske såkaldte venstrefløj også gør det, er det jo sådan, at momsforhøjelsen ikke tager hele forbrugsstigningen på 4–5 pct. Der bliver 1–2 pct. tilbage, som vil være skævt fordelt, fordi det er dem, der har fået indtægtsstigninger ved selvstændig erhvervsvirksomhed osv., der i virkeligheden har skabt forbrugsstigningen. Det vil være ret skævt fordelt. Og af den resterende forbrugsstigning, som regeringen hævder er der, vil momsforhøjelsen give et provenu på i hvert fald omkring 450 mill. kr. Hvis man over for dette ser på de udgifter, som skal gå til disse sociale kompensationer, der er foreslået her, er det klart, at der er dækning i den foreslåede momsforhøjelse for de sociale kompensationer.

Hvad er det så, socialdemokratiets venstrefløj har opnået? Ja, det er en forhøjelse af momsen med 1/4 pct. ekstra, fordi – som vi hørte den borgerlige ordfører for venstre var inde på – man mener, at der er tale om en forbrugsfremgang hos pensionisterne, og at denne bl. a. også skal rammes. Derfor må den rammes et andet sted, nemlig hos de almindelige lønarbejdere, mens det altså er et helt andet sted, forbrugsfremgangen har lig-

[Tyrol]

get. Det er altså den realitet, vi er stillet over for, at på baggrund af forbrugsfremgang helt andre steder vil man ramme de svage stillede, og det er det, venstrefløjen i socialdemokratiet har fået forstærket med 1/4 pct. i stedet for i det mindste at fastholde, at det skulle ske inden for de midler, som er til stede allerede ved den momsforhøjelse, der var bebudet, på 2 pct. Men nu er det åbenbart sådan, at man skal til at lave momsforhøjelser via kompensationslovene, for vi har, som så mange andre har været inde på, ikke set noget forslag om, at det skulle være 20 1/4 pct., der skulle blive gældende. Men nok om det.

Dernæst siger man, at de arbejdsløshedsproblemer, som opstår som følge af momsforslaget, og nogle sociale virkninger, som også burde kompenseres, vil blive afhjulpet delvis eller helt ved afgang fra arbejdsmarkedet som følge af det efterlønsforslag, som socialdemokratiet nu skal have igennem. Det er der heller ikke så mange der tror på. Man begynder i dag efterhånden at få medlidenhed med socialdemokratiet ved udsigten til, at efterlønsforlaget efterhånden måske går hen og bliver vedtaget, for det har jo vist sig meget bekvemt for socialdemokratiet at bruge dette forslag om efterløn i de forskellige forhandlinger, der har været i folketinget.

Efterlønsforlaget har tidligere legitimeret, at socialdemokratiet lod flere tusinde langtidsarbejdsløse falde for arbejdsløshedslovens tidsgrænser med store sociale problemer for et tilsvarende antal familier til følge. Socialdemokratiet begrundede det med, at der skulle sikres flertal for efterlønsforlaget. Senere udskød man så efterlønsforlaget, fordi det viste sig, at socialdemokratiet alligevel ikke havde sikret dette flertal til at få sit efterlønsforslag igennem, og det, der skulle være lidt af en redning for de langtidsarbejdsløse efter socialdemokratiets mening, blev altså udskudt yderligere.

Nu skal dette efterlønsforslag så endnu en gang trækkes ud af stalden, men man har glemt de mange tusinde arbejdsløse, som blev smidt ud af arbejdsmarkedet, da man lod dem falde for tidsgrænserne i arbejdsløshedslovgivningen. Nu drejer det sig om de 10.000-15.000 arbejdsløse, der vil komme som følge af momsforhøjelsen og som følge af regeringens forslag og grundlag i øvrigt. Nu skal man altså bruge efterlønsforlaget

igen, og det er klart, at efterlønsforslaget bukser er revnet for længst, men socialdemokratiet bruger det u hæmmet.

Det er altså det, man står over for her, og dér ville det være rart, hvis man for en gangs skyld kunne se, at venstrefløjen i socialdemokratiet blev en lille anelse mere venstreorienteret og vendte sig imod det, der er realiteten i disse indgreb, nemlig det omfattende angreb på beskæftigelsessituationen, på reallønnen hos arbejderklassen, som man går med ind i, når man er gået ind i denne træskoregering, som er dannet. Det var dette, der ville markere noget, og jeg forstår, at der måske er et par enkelte i den socialdemokratiske gruppe, der har mod til at markere noget på dette område, men ellers kan man ikke lige frem sige, at det er de store resultater, som den såkaldte socialdemokratiske venstrefløj kan bryste sig af her.

Dernæst skal jeg sige om forslagene, at VS selvfølgelig vil medvirke til kompensationer. Vi vil for den sags skyld være med til at kompensere denne momsforhøjelse helt væk, men det bliver der nok ikke de store muligheder for.

De forslag, der er lagt frem her, finder vi meget begrænsede. Der mangler kompensationer til de arbejdsløse, til de uddannelsessøgende, til de lavtlønnede. Og når det drejer sig om den konkrete beregning af de kompensationer, man vil lave her, så er vi meget skeptiske over for beregningen. Det er allerede fremhævet af DKPs ordfører, at det grundlag, som man bruger for beregningen, er højst usikkert. Det er selvfølgelig noget, vi i allerhøjeste grad trænger til at få belyst under udvalgsbehandlingen, og i forbindelse med det vil vi selvfølgelig overveje det behov, der måtte være for ændringsforslag.

Jeg synes, det ville være rimeligt, om man fra socialdemokratiets side forklarede det skifte, som vi ligesom kan se er indtrådt, efter at man har fået træskoene på, og som går ud på, at man ikke længere finder, at der er nogen automatik i, at der skal kompenseres for de sociale problemer, der opstår ved momsforhøjelser, som det er tilfældet her. Vi vil gerne høre, om det er en ny praksis, om det bliver sædvane fremover, om det bliver sædvane ved nye udgifter, som man vil pålægge de svagstillede.

Socialministeren (Erling Jensen):

[Socialministeren]

Jeg har nærmest forstået på hr. Tyroll og adskillige andre, at man ligefrem ærgrer sig over, at regeringen har fremsat disse kompensationsforslag. Man støtter dem, men man bruger en væsentlig del af sin tid på at diskutere, hvad der ville være sket, hvis de ikke var forekommet, og på at lave lidt smådrilleri med hensyn til, om det kunne tænkes, at de ikke var forekommet.

Er det ikke en bagatel uværdigt over for selve sagen? Der ligger i dette øjeblik kompensationsforslag efter nøjagtig de samme regler, som man hidtil har benyttet, og med hensyn til de sociale ydelser givende fuld kompensation. Jeg håber da inderligt, at det for alle partier – også for de partier, der er uden for regeringen – er det helt afgørende i denne sag.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg har været glad for at fremsætte disse kompensationsforslag. Jeg har også fundet det fuldstændig naturligt, at det skete. Jeg har været glad for nu at høre, at bogstavelig talt alle partier støtter dem, og jeg har også fundet det fuldstændig naturligt, at det er sket.

Jeg skal sige til hr. Albertsen, når han nævner det ønskelige i, at kompensation for momsforhøjelsen også sker for statens uddannelsesstøtte og for undervisningsministeriets øvrige elevstøtteordninger, at det er oplyst over for mig af undervisningsministeren, at der vil blive søgt hjemmel til at forhøje bevillingerne til statens uddannelsesstøtte og til elevstøtten ved folkehøjskoler, landboskoler og andre frie skoleformer, at disse forhøjelser imidlertid ikke kræver særlig lovgivning, og at de derfor vil blive søgt i finansudvalget ved forelæggelse af sædvanligt aktstykke. Jeg kan også oplyse, at merudgiften af undervisningsministeriet er beregnet til ca. 10 mill. kr.

Hr. Jørgen Junior og senere adskillige andre spurgte til momsforhøjelsesstartbeløbet på de 20,25 pct. set i forhold til kompensationerne, og der lå nærmest i spørgsmålet noget om, at der ikke skulle være en vis ensartethed mellem skatte- og afgiftsministeren og socialministeren. Det kan jeg afkræfte.

Jeg er vidende om, at allerede inden dette møde om disse problemer begyndte, forelå der for skatte- og afgiftsudvalget et ændringsforslag til momsforhøjelsesforslaget fra skatte- og afgiftsministeren op til de 20,25 pct., og jeg er vidende om, at det, allerede

inden vi begyndte disse forhandlinger om kompensationerne, havde fået en første behandling i skatte- og afgiftsudvalget. Det vil sige, at udgangspunktet begge steder er den samme momsforhøjelse, til de 20,25 pct.

Jeg er klar over, at det vil man fortsat diskutere meget inderligt, men størrelsen af momsforhøjelsen er jo ikke noget, som socialudvalget og jeg skal behandle særskilt, det sker i skatte- og afgiftsudvalget, inden det når frem her til folkettinget. Derfor må det forhåbentlig være fuldt tilstrækkeligt for dem, der er interesserede i kompensationsforslagene, og dem, der skal behandle dem i socialudvalget, at vide, at det, der til enhver tid tilstræbes fra regeringens og fra socialministerens side, er fuld kompensation på de sociale ydelser for den til enhver tid værende moms.

Hr. Palle Simonsen og mange andre havde nogle betragtninger om tilblivelsen. Jeg ved godt, at det er sagt lidt drillende, og at man derfor ikke venter, at jeg skal gå for detaljert ind i besvarelsen af dem, men derfor kan jeg da godt fremhæve, at spørgsmålet om kompensation er blevet drøftet på det allerførste ministermøde i den nye regering, mig bekendt på det allerførste gruppemøde i de to grupper, og jeg mærkede mig, at skatte- og afgiftsministeren allerede under behandlingen af regeringens tiltrædelseserklæring markerede, at der ville komme en sådan kompensation.

Fru Lilli Gyldenkilde havde nogle betragtninger om slinger i udregningen. Det tror jeg at vi kan afvise under udvalgsbehandlingen.

Fru Tove Jørgensen havde nogle betragtninger om, at hun ikke kendte til nogen hemmelige aftaler. Jeg befinder mig i samme situation, fru Tove Jørgensen, det gør jeg heller ikke. Fru Tove Jørgensens betragtninger om sukkersyge mener jeg ikke er korrekte. Jeg mener at vide, at de sukkersyge vil kunne få dækning også for omkostningsstigninger over bistandsloven.

Både fru Tove Jørgensen og andre har kritiseret undersøgelsen af 1971. Det forstår jeg i og for sig godt, og jeg mener, at jeg vil kunne producere det samme svar på fru Tove Jørgensens spørgsmål, som jeg forstår må have foreligget på fru Tove Jørgensens spørgsmål i fjor, hvor man brugte det samme udregningsgrundlag.

[Socialministeren]

Jeg tror, jeg over for fru Grethe Philip har understreget, hvad der er hovedindholdet i momsforslagene, nemlig til enhver tid fuld kompensation for den stigning, der kommer i momsen.

Så skal jeg meget kort sige til hr. Tyroll, at han brugte hovedparten af sin tid til at drøfte andet end disse kompensationsforslag, og det må han ikke forlange at jeg skal gå ind på. Jeg skal kun nævne to ting, som hr. Tyroll gjorde overordentlig meget ud af.

Den ene var efterlønnen, som hr. Tyroll havde en imponerende evne til ligesom at få til at se lidt latterlig ud. Jeg deler ikke den opfattelse. Jeg mener, at det er en værdifuld social og arbejdsmarkedsmæssig landvinding, som vi får gennemført, så vidt jeg er vidende om det i løbet af næste folketingssamling, forhåbentlig også med hr. Tyrolls bistand.

Den anden er mere en pudsighed. Hr. Tyroll prøvede gentagne gange at gøre udtrykket »træsko« til noget komisk. Heller ikke den opfattelse deler jeg, men hr. Tyroll og jeg har måske en forskellig baggrund i forhold til mennesker, der færdes i træsko.

Jørgen Junior (FP):

Jeg forstår nu på ministeren, at satsen 20¹/₄ pct. er foreslået fra regeringens side. Jeg forstår også, at denne sats er den, der forventes at blive vedtaget. Men så føler jeg mig ikke fuldkommen klar over, hvorvidt svaret især til fru Grethe Philip om, at regeringen vil sørge for, at der under alle omstændigheder er fuld kompensation for momsforhøjelsen, skal opfattes på den måde, at regeringen kommer med et nyt, et ændret kompensationsforslag, hvis de 20 pct., som dog officielt er det, der i dag herinde er det, der forventes som den nye momssats, bliver aktuelt. Med andre ord, hvis der ikke bliver flertal for det ændringsforslag, som socialministeren er bekendt med er ved at blive stillet under skatteudvalgets behandling, vil der så komme et nyt forslag, et ændringsforslag, såfremt det bliver 20 pct. alligevel?

Ud over dette ene spørgsmål har jeg ikke flere spørgsmål at stille, men er fuldt tilfreds med ministerens svar.

Palle Simonsen (KF):

Jeg forstod på socialministeren, at han havde opfattet mine bemærkninger som en

vis form for drilagtighed. Jeg vil sige, at det var der måske nok lidt om i forbindelse med det, der vedrører tilblivelsen, det skal jeg komme tilbage til, men ikke hvad angår dette om, hvorvidt momsen bliver 20 pct. eller 20¹/₄ pct.

Jeg er glad for, at socialministeren nu har kunnet oplyse folketingset om, at der her i eftermiddag er tilgået skatte- og afgiftsudvalget et ændringsforslag fra regeringen. Men jeg vil dog godt understrege, at det i virkeligheden efter min mening er alvorligt for den måde, som folketingset arbejder på, at regeringen giver os meget vanskelige arbejdsvilkår, når vi efter en lang debat i formiddags om momsforhøjelsen ikke får én eneste information om, hvorvidt der kommer et sådant ændringsforslag, og når vi så går til første behandling af disse lovforslag uden at kende præmisserne. Det vil jeg gerne sætte en meget kraftig streg under. Det mener jeg faktisk er meget dårlige vilkår at byde folketingset. Nu har vi altså fået bekræftet fra socialministeren, at ændringsforslaget er tilgået skatte- og afgiftsudvalget, og hvad der så i øvrigt vil ske, kan vi jo overlade til folketingset videre beslutning.

Hvad angår det andet spørgsmål om, hvornår spørgsmålet om de sociale kompensationer er kommet ind i billedet, forstår jeg nu – og det er da interessant for historiskrivningen – at det første gang er diskuteret på det første ministermøde, som den nye regering har afholdt. Så kan man opfatte det på to måder, og det bliver det måske svært at få et svar på. Det kan opfattes sådan, at det var glemt, men det tør jeg faktisk ikke tro på, for som jeg sagde i mit første indlæg, så betragter jeg de ministre, der har deltaget i forhandlingerne, som så rutinerede, at de dårligt kan have glemt det. Derfor vil jeg nok tro, at det, der er sandheden i denne sag, er det, som jeg også refererede hr. Ellemann-Jensen for, at det i virkeligheden har været tilfældet, at socialdemokratiet og venstre var enige om, at der denne gang ikke skulle ydes sociale kompensationer.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Når jeg tager ordet, så er det, fordi jeg faktisk sad og blev lidt stødt på manchetterne, og hvorfor jeg blev det, skal jeg forklare.

[Lilli Gyldenkilde]

Det er da indlysende, at det betyder noget, om momsforhøjelsen bliver 2¼ pct. eller den bliver 2 pct. Det er da indlysende, at det har betydning, for bliver den 2¼ pct., så ved vi jo, at der ikke bliver tale om, at der skal skaffes nogle penge hjem til momskompensation, for så er de jo hjemme. Men det betyder noget, hvis det nu ender med, at den kun bliver 2 pct., for så kan man frygte, at der vil komme nogle sociale nedskæringer, eller i hvert fald sociale besparelser, siden hen.

Når jeg omtalte det, første gang jeg var heroppe, så var det ikke for på nogen måde at drille ministeren. I øvrigt giver jeg mig ikke af med at drille ministre, men jeg vil godt gøre mit arbejde så godt som muligt, og det var baggrunden for, at jeg stillede det spørgsmål.

Tove Jørgensen (DKP):

Ja, jeg fik jo ikke svar på det spørgsmål, jeg stillede ministeren angående lønmodtagerundersøgelsen. Det er sådan, at jeg heller ikke fik noget svar under de sidste augustforhandlinger, så derfor foreligger der ikke noget svar, som kan gentages. På det tidspunkt var det ikke muligt at få den lønmodtagerundersøgelse at kigge i og se, hvad den i virkeligheden indeholdt.

Nu siger ministeren, at denne kompensation kommer til veje efter nøjagtig de samme beregningsregler som tidligere. Ja men det gør den da ikke mere rigtig. Det, jeg egentlig har bedt om at få at vide, er, hvilken kategori man putter pensionisterne i, når man laver en forbrugsundersøgelse for lønmodtagerhusstande. For det første defineres de som husstande, hvor over halvdelen af indkomsterne kommer fra lønindtægt. For det andet deler man dem op i kategorier. Først deles de op i folk med børn og folk uden børn. Dernæst i enlige og ægtepar. Dernæst i folk over 45 år og under 45 år.

Det, jeg spørger om, er, om man putter pensionisterne i samme kategori som folk over 45 år, altså en indtægtsgruppe, der traditionelt har etableret sig, har højere indtægter og dermed et helt andet forbrug, end man kan forvente af pensionister over 67 år.

Det er det, den undersøgelse indeholder. Og så bliver det jo ikke mere rigtigt af, at man år efter år siger, at man bruger den som grundlag, når man regner kompensationer ud

til pensionisterne. Det er det, jeg godt kunne tænke mig at få lidt at vide om, for det er helt skævt.

Så vil jeg også godt have at vide, om kompensationsbeløbene vil blive ændret, hvis det ændringsforslag, ministeren har nævnt, bliver nedstemt herinde i folketinget. Vil så de beløb, der er nævnt, de småpenge, der nu gives, blive yderligere nedsat? Hvad er fuld kompensation? Det er jo det, vi ikke ved noget om. Vi kender ikke pensionisternes forbrug, men vi har en meget stærk fornemmelse af, at fødevarer optager en meget stor del af budgettet. Derfor vil pensionisterne blive belastet hårdere, således at hvis pensionisterne skulle have fuld kompensation, så skulle de i virkeligheden have et beløb, der var større end momsforhøjelsen, fordi deres forbrug er et andet end andre menneskers, og fordi de ikke har mulighed for at skære i noget beløb, som de bruger på luksusgenstande eller andre ting.

Og så lige med hensyn til sukkersyge. Det er da rigtigt, at det er over bistandsloven, at sukkersygetillægget betales, og det er de enkelte kommuner, der gør det. Men der er nok ikke noget, der forhindrer, at ministeriet udarbejder et vejledende cirkulære med nogle priser, hvor man oplyser kommunerne om, hvad denne momsstigning betyder for priserne på de varer, som sukkersygepatienterne bruger, således at sukkersygepatienterne i hvert fald har et eller andet at gå op med og sige: det og det forbrug er det dokumenteret at der findes, og det har jeg mere end andre mennesker.

Tyroll (VS):

Jeg må sige til socialministeren, at det ikke er udtryk for noget drilleri. Det er faktisk udtryk for en vis betænkelighed, en ret stor betænkelighed, når jeg tager spørgsmålet op om, hvorfor der var den forsinkelse med disse forslags fremkomst på grund af spørgsmålet om kompensation. Det ser vi faktisk som et udtryk for, at regeringen, socialdemokratiet, er ved at komme godt ned i de venstretræske, som nu bliver brugt til at sparke til de svagtstillede med.

Vi har hørt fra venstre, at man ikke mener, at der behøver at være nogen automatik i, at der skal kompenseres. Vi har også hørt, hvordan der har været talt om her, at der

[Tyroll]

skal betales for denne kompensation, selv om vi udmærket godt ved, at det ikke er fra pensionisterne, den forbrugsfremgang skulle komme, som man postulerer at der vil komme.

Vi har også hørt, at man mener, at der måske vil blive tale om en forbrugsfremgang hos pensionisterne, fordi de får en minimal fremgang ved den pensionsreform, der er gennemført, og fordi de får en minimal forhøjelse her ved årsskiftet. Er det det, der skal angribes? Er det det, man mener skulle være baggrunden for, at der ikke skulle fremsættes kompensationsforslag? Det er klart, at vi er nervøse for en sådan holdning og de konsekvenser, det vil få for de befolkningsgrupper, det drejer sig om, og det er derfor også klart, at vi meget gerne vil have dette belyst.

Vi har også set, hvordan der tilsyneladende, sådan som man kunne forstå det af dagspressen, skulle føres kamp i den socialdemokratiske gruppe for at få overtalt den tidligere socialdemokratiske regeringsleder i den socialdemokratiske regering og den nuværende regerings leder til at gå til venstre for at få disse kompensationer i hus.

Det er det, vi har set, og vi har set, hvordan det er nødvendigt for venstrefløjssocialdemokrater at stille sig op og sige, at nu stemmer de for momsforhøjelsen med kompensationer, fordi det altså ikke har været sikret. Det er det, vi må forholde os til, og det er det, det ville være rart at få et svar på, også et svar, som man kunne se på og forstå ude på arbejdspladserne, så at man var klar over, hvad det var, man havde at holde sig til her.

Knud Lind (FP):

Mit spørgsmål er til socialministeren. Hvis jeg må have lov til at citere fra bistandslovens § 84. Der står:

»Har pensionisten indtægter ud over pensionen, benyttes 60 pct. heraf som yderligere betaling for opholdet. Den samlede betaling kan dog ikke overstige et beløb, der fastsættes af socialministeren.«

Jeg vil gerne have at vide, om dette beløb bliver berørt af ordningen.

Socialministeren (Erling Jensen):

Det sidste spørgsmål, fra hr. Knud Lind, kan jeg svare benægtende på. Det er lomme-pengebeløbet, der bliver berørt.

Og så skal vi da vist i øvrigt prøve at gøre dette kort, så at udvalgsarbejdet kan komme i gang.

Jeg er nødt til at sige til de mange, der stadig væk spørger, hvad der vil ske, hvis momsstørrelsen bliver en anden end det, regeringen via sin skatte- og afgiftsminister har ønsket og fremlagt: det er jo hypotetiske overvejelser. Det er da vist ikke almindeligt, at vi i dette ting, når ting hænger sammen, sådan som de gør her, siger: ja men hvad så, hvis det alligevel ikke sker? Det får vi da god lejlighed til at diskutere, hvis det ikke sker. Derfor er jeg nødt til at fastholde, at det, der er regeringens ønske, og det, der er socialministerens ønske, det er efter sædvanlige regler at give fuld kompensation til pensionsydelse m. v., sådan som det i øvrigt er beskrevet.

Så skal jeg undskylde over for fru Lilli Gyldenkilde, at jeg lod mig provokere til at tale om drilleri mere generelt; jeg skulle nok have indskrænket det til nogle ganske enkelte.

Jeg er da enig i, at det er væsentligt, om der skal kompenseres for 2 eller for 2 ¼ pct., og om finansieringen bliver af den ene eller den anden art, men jeg er bare nødt til at sige, at denne finansiering ikke er den, som jeg skal beskæftige mig med og kommer til at beskæftige mig med. Denne finansiering ligger hos en ministerkollega og i dette øjeblik i et andet udvalg end det, jeg forventer at disse kompensationslovforslag kommer i. Derfor er jeg nødt til at være uden svarmulighed i dette øjeblik.

Hvis der sker noget andet end det, regeringen forventer, i skatte- og afgiftsudvalget og hermed i dette folketing, så føler jeg mig overbevist om, at jeg i så fald vil være i stand til at følge en sådan ændring op med nødvendige ændringer på mit eget område.

(Kort bemærkning).

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg fik for tredje gang ikke svar på mit spørgsmål angående beregningsgrundlaget for disse kompensationer.

Så vil jeg lige stille et kort spørgsmål til ministeren. Ministeren siger, at det ikke er

[Tove Jørgensen]

almindeligt, at man laver lovforslag og så begynder at blande sig i andre udvalgs arbejde. Så vil jeg godt spørge: er det almindeligt at udarbejde et lovforslag på grundlag af et ændringsforslag til et andet lovforslag og ikke på grundlag af den lovtekst, der ligger til behandling her i tinget?

Socialministeren (Erling Jensen):

Jeg undskylder over for fru Tove Jørgensen, at jeg ikke svarede på hendes spørgsmål om beregningsgrundlaget. Det gjorde jeg ikke, fordi jeg gik ud fra, at det var overordentlig egnet til at behandle under udvalgsarbejdet og næppe til at gennemdebattere her.

Når fru Tove Jørgensen i øvrigt spørger om, hvad der er almindeligt eller ualmindeligt, så er det rigtigt, at det, vi foretager os i disse timer, nok ikke sådan helt følger de traditionelle retningslinjer i dette ting. Men med hensyn til den del af det, som jeg nævnte for fru Tove Jørgensen, nemlig at jeg har indrettet mit kompensationsforslag efter et nu eksisterende forslag om den samme momsprocent, så er det i hvert fald noget helt normalt, at der er ensartethed mellem det, en socialminister, der skal bruge penge, og en skatte- og afgiftsminister, der skal skaffe penge, foreslår. Det er der altså, fru Tove Jørgensen, i dette øjeblik, og så længe der er det, ja, så er der også overensstemmelse med det forslag, der er fremsat, og det er lidt svært at diskutere på grundlag af andet end to enslydende forslag, der er fremsat her i folketinget.

(Kort bemærkning).

Palle Simonsen (KF):

Det lyder jo meget overbevisende, når socialministeren ligesom søger at dæmpe gemytterne her i folketingssalen, fordi vi taler så meget om, at vi ikke rigtig ved, hvad der kommer ud af momsforhøjelsen.

Ministeren siger, at tingene jo hænger sammen, og det må vi lægge vægt på. Dertil vil jeg gerne sige: ja men det er jo det, der er vores problem, tingene hænger jo ikke sammen. Vi har hele formiddagen under anden behandling drøftet en forhøjelse af momsen med 2 pct. til 20 pct., og før denne behandling, allerede i går, kendte vi et ændringsforslag om 20¼ pct. Under anden behandling er

der ikke sagt ét eneste ord om, at der ville komme et ændringsforslag.

Derfor vil jeg godt sige til ministeren: der er nu ikke så meget sammenhæng i regeringens politik på dette område, som man normalt er vidne til, og derfor er det ikke så mærkeligt, at vi taler meget om denne sag.

(Kort bemærkning).

Jørgen Junior (FP):

Om det samme emne vil jeg sige, at det naturligvis var glædeligt, at ministeren i hvert fald medgav, at det er en meget usædvanlig tid, vi lever i, og at den måde, forslagene bliver behandlet på, er meget usædvanlig. Dermed sagde ministeren jo også, at de spørgsmål, der var stillet fra forskellig side, egentlig ikke var så urimelige, selv om de var hypotetiske, for det sker jo dog på baggrund af det, vi kendte, således som hr. Palle Simonsen har redegjort for det.

Men o.k., det kan vi ikke vide noget om på nuværende tidspunkt, og jeg er godt klar over, at ministeren ikke vil give et svar på, hvorvidt disse forslag vil blive ændret, såfremt momssatsen kun bliver 20 pct. Men så vil jeg da godt i det mindste over for ministeren give udtryk for, at jeg håber, at ministeren vil sætte alt ind på ikke at ændre disse forslag, hvis det viser sig, at der ikke bliver tale om en momsprocent på 20,25, men kun på 20. Det er fremskridtspartiets klare indstilling, at nu må de i hvert tilfælde fastholdes. Vi bliver fuldstændig til grin, hvis ministeren kommer om 2 dage og konstaterer, at momsen kun blev på 20 pct. og som følge deraf skal vi nu have sat det ned 14 øre dér og 17 øre dér.

Socialministeren (Erling Jensen):

Jeg ville naturligvis være overordentlig ked af det, hvis hr. Jørgen Junior blev fuldstændig til grin.

Jeg er nødt til at gentage, hvad jeg nu har sagt tre eller fire gange. I dette øjeblik – det kan vist ingen bestride – er der ensartethed imellem det af skatte- og afgiftsministeren fremsatte momsforslag og de af mig fremsatte kompensationsforslag, og denne ensartethed mellem momsforslag og kompensationsforslag vil regeringen fortsat søge at fastholde. Så håber jeg, at jeg har udtrykt mig tilstrækkeligt klart.

[Socialministeren]

de. Så håber jeg, at jeg har udtrykt mig tilstrækkelig klart.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Anden næstformand (Erlendsson):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget *Johan Philipsen* har meddelt mig, at han på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 8. september 1978 samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Folketingets næste møde afholdes fredag den 8. september kl. 10.00.

Angående dagsordenen henviste anden næstformand til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.37
